

DE JAPANSE MINNAAR

Isabel Allende

De Japanse minnaar

Vertaald uit het Spaans door Henk van den Heuvel

WERELDBIBLIOTHEEK • AMSTERDAM

Voor mijn ouders Panchita en Ramón,
oude en wijze mensen

Oorspronkelijke titel *El amante japonés*.
Penguin Random House Grupo Editorial, Barcelona
© 2015 Isabel Allende
© 2015 Nederlandse vertaling Henk van den Heuvel /
Uitgeverij Wereldbibliotheek
Alle rechten voorbehouden
Omslagontwerp Karin van der Meer
Foto omslag © Demurez Cover Arts
Foto auteur © Lori Barra
NUR 302
ISBN 978 90 284 2621 4
www.wereldbibliotheek.nl

Ga niet weg, schuwe schim van mijn geliefde,
Toverbeeld dat ik bovenal adoreer,
Wonderschone illusie voor wie ik graag zou sterven,
Zoete fantasie waarnaar ik bij leven al smacht.

– Sor Juana Inés de la Cruz

Lark House

Irina Bazili ging bij Lark House aan de slag in 2010, drieëntwintig jaar jong en zonder veel illusies, want al sinds haar vijftiende zwierf ze van stad tot stad als een meisje van twaalf ambachten en dertien ongelukken. Ze kon niet vermoeden dat ze in dit bejaardencentrum bij Berkeley haar ideale werkring zou vinden en dat ze in de drie jaar die volgden even gelukkig zou worden als in haar kindertijd, voordat het noodlot haar toekomst had vergald. Lark House was rond 1950 gesticht om bejaarden met een schamel inkomen een menswaardig onderdak te bieden en had door onduidelijke oorzaken vanaf het begin progressieve intellectuelen, overtuigde esoterici en minder geslaagde kunstenaars aangetrokken. Met de jaren was het in een aantal opzichten veranderd, maar nog steeds liet het ieder van zijn bewoners naar draagkracht betalen om zo in theorie een vorm van maatschappelijke en raciale diversiteit na te streven. In de praktijk bleken het allemaal blanken uit de middenklasse, de diversiteit beperkte zich tot een mistig onderscheid tussen vrijdenkers, personen die het in het spirituele zochten, sociale actievoerders, milieu-activisten, nihilisten en een paar van de weinige hippies die er rond de Baai van San Francisco nog in leven waren.

Tijdens Irina's eerste gesprek met Hans Voigt, de directeur van het centrum, liet deze haar weten dat ze nog te jong was voor zo'n verantwoordelijke functie. Maar omdat er dringend in een vacature op de afdeling administratie en begeleiding moest worden voorzien, mocht ze als invalkracht aan

het werk zolang de juiste gegadigde niet was gevonden. Hetzelfde wat hij van háár zei, kon ook van hem gezegd worden, vond Irina. Met zijn bolle wangen leek hij een vroegtijdig kalend jongetje voor wie de taak om deze instelling te leiden beslist te zwaar zou zijn. Later zou haar duidelijk worden dat het uiterlijk van Voigt op een bepaalde afstand en bij slecht licht bedrieglijk overkwam; in werkelijkheid was hij al vierenvijftig en had hij zich bewezen als een uitmuntend bestuurder. Irina verzekerde hem dat haar gebrek aan opleiding werd goedgeemaakt door de ervaring die ze in de omgang met bejaarden had opgedaan in Moldavië, haar geboorteland.

Het verlegen glimlachje van de sollicitante vertederde de directeur, hij vergat haar om een getuigschrift te vragen en begon direct de werkzaamheden van haar functie op te sommen, die in een paar woorden konden worden samengevat: het leven gemakkelijker maken voor de gasten van het tweede en derde niveau. Voor die van het eerste niveau was Irina niet verantwoordelijk – zij woonden namelijk zelfstandig, als huurders in een appartementengebouw – en evenmin voor de gasten van het vierde, treffend Het Paradijs genoemd, omdat die in afwachting waren van hun vertrek naar de hemel, het grootste deel van hun tijd zaten te knikkebollen en geen behoefte hadden aan de diensten die Irina moest verlenen. Het zou haar taak worden de bewoners te begeleiden naar arts, advocaat of boekhouder, hen te helpen bij het invullen van medische of belastingformulieren en boodschappen en dat soort karweitjes met hen te doen. Met die van Het Paradijs kreeg ze alleen te maken als hun begrafenis moest worden georganiseerd, maar daarover zou ze van geval tot geval speciale instructies ontvangen, zei Hans Voigt, want de wensen van de stervenden kwamen niet altijd overeen met die van hun familieleden. De mensen in Lark House hingen allerlei gezindten aan en begrafenissen wilden nog weleens op vrij gecompliceerde oecumenische plechtigheden uitdraaien.

Voigt wees erop dat alleen huishoudelijk, verplegend en

verzorgend personeel verplicht was een uniform te dragen, en dat er voor de overige werknemers een stilzwijgende dress-code gold. Respect en goede smaak waren daarbij de criteria. Haar T-shirt met de opdruk van Malcolm X, bijvoorbeeld, werd door de instelling ongeschikt bevonden, zo zei hij met nadruk. Het was de kop van Che Guevara en niet die van Malcolm X, maar Irina zette dit niet recht want ze veronderstelde dat Hans Voigt nooit gehoord had van deze guerrillastrijder, die een halve eeuw na zijn heldendaden nog slechts bewierookt werd op Cuba en door een handjevol radicalen in Berkeley, waar zij woonde. Het shirtje had haar twee dollar gekost in een tweedehandszaak en was zo goed als nieuw.

‘Het is hier verboden te roken,’ waarschuwde de directeur.

‘Ik rook niet en ik drink niet, meneer.’

‘Bent u goed gezond? Dat is belangrijk bij het werken met bejaarden.’

‘Ja.’

‘Is er een probleem waarvan ik op de hoogte zou moeten zijn?’

‘Ik ben verslaafd aan videogames en fantasynovels. U kent ze wel, Tolkien, Neil Gaiman, Philip Pullman. Verder was ik honden, maar daar ben ik niet veel uren aan kwijt.’

‘Wat u in uw vrije tijd doet moet u zelf weten, juffrouw, als u uw hoofd maar bij uw werk houdt.’

‘Natuurlijk. Heus, meneer, als u mij een kans geeft, zult u zien dat ik heel goed met oudere mensen kan omgaan. U zult er geen spijt van hebben,’ zei ze, blakend van gespeeld zelfvertrouwen.

Na afloop van het officiële sollicitatiegesprek in zijn kantoor maakte de directeur met haar een rondgang over het complex, dat plaats bood aan tweehonderdvijftig personen met een gemiddelde leeftijd van vijfentachtig jaar. Lark House was het luisterrijke buitengoed van een chocolademagnaat geweest en door hem aan de stad geschonken, samen met een genereuze dotatie om het in stand te houden. Het bestond uit

het oorspronkelijke buitenhuis: een protserig kasteeltje waarin de kantoren, gemeenschappelijke ruimtes, bibliotheek, eetzaal en workshops waren gevestigd, en een reeks sfeervolle paviljoens met daken van houten spanen, die een harmonieus geheel vormden met het parklandschap. Dit maakte een verwilderde indruk maar werd in werkelijkheid keurig onderhouden door een ploegje tuinlieden. De gebouwen met zelfstandige woningen en die waarin het tweede en derde niveau waren ondergebracht, stonden met elkaar in verbinding via brede overdekte corridors waar men zonder hinder van de weersomstandigheden in een rolstoel kon rijden en die door hun glazen wanden uitzicht boden op het natuurschoon, de beste balsem op de wonden van iedere leeftijdsgroep. Het Paradijs, een constructie van geïsoleerd beton, zou uit de toon zijn gevallen bij de rest als het niet volledig overwoekerd was door klimop. De bibliotheek en de recreatiezaal waren op elk tijdstip toegankelijk, de schoonheidssalon had flexibele openingsuren en in de workshops werden allerlei cursussen aangeboden, van schilderen tot astrologie, voor wie hoopte dat de toekomst nog iets in petto had. In de WINKEL VAN VERGETEN VOORWERPEN, zoals het opschrift boven de deur vermeldde, werden door vrijwilligers kleding, meubels, juwelen en andere schatten verkocht, die door bewoners waren afgedankt of door overledenen achtergelaten.

‘We hebben een eersteklas cineclub. Drie keer per week worden er films gedraaid in de bibliotheek,’ zei Hans Voigt.

‘Wat voor films?’ vroeg Irina, in de hoop dat het om vampiers en sciencefiction ging.

‘Ze worden door een commissie geselecteerd en misdaadfilms hebben de voorkeur, men is dol op die van Tarantino. Er heerst hier een bepaalde fascinatie voor geweld, maar schrikt u niet, men begrijpt dat het fictie is en dat dezelfde acteurs later weer in andere films spelen, gezond en wel. Laten we zeggen dat het genre een uitlaatklep biedt. Verschei-

denen van onze gasten hebben fantasieën waarin ze iemand vermoorden, meestal iemand uit hun familiekring.'

'Ik ook,' beaamde Irina zonder aarzelen.

Hans Voigt, die dacht dat ze een grapje maakte, schoot in een vergenoegde lach. Hij waardeerde gevoel voor humor bij zijn werknemers bijna evenzeer als geduld.

In het park met eerbiedwaardige bomen dartelden eekhoorntjes onbekommerd rond, evenals een ongewoon groot aantal herten. Hans Voigt legde Irina uit dat de hinden hier hun jongen kwamen werpen en zogen, totdat die zichzelf konden redden, en dat het landgoed ook een toevluchtsoord was voor vogels, in het bijzonder voor leeuweriken. Vandaar de naam Lark House: huis van de leeuweriken. Op verschillende plekken stonden camera's strategisch opgesteld om de dieren in hun natuurlijke omgeving te observeren, en tegelijk ook de oudjes, want die zouden misschien verdwalen of een attaque kunnen krijgen. Maar over een echt beveiligingssysteem beschikte Lark House niet. Overdag bleven de deuren open en alleen een koppel ongewapende surveillanten deed er zijn ronde. Het waren gepensioneerde agenten van respectievelijk zeventig en vierenzeventig jaar. Meer was niet nodig, geen enkele boef zou zijn tijd verspillen aan het overvallen van onbemiddelde bejaarden. Ze kwamen twee vrouwen in een rolstoel tegen, verder een groepje dat sleepte met schildersezels en verfkisten voor een les in de open lucht en een paar bewoners die hun hond uitlieten, al net zo versleten als zijzelf. Het landgoed grensde aan de baai en bij vloed kon je er gaan kajakvaren, zoals sommige gasten deden bij wie de ouderdom nog niet met gebreken was gekomen. Zo zou ik graag willen leven, bedacht Irina zuchtend, terwijl ze met volle teugen het zoete aroma van pijnbomen en laurier opsnoof en dit aangename complex vergeleek met de ongezonde krochten waarin ze sinds haar vijftiende tijdens haar omzwervingen was beland.

'Tot slot, juffrouw Bazili, moet ik u vertellen over de twee

geesten, want hoogstwaarschijnlijk zal dat het eerste zijn waarvoor het personeel uit Haïti u waarschuwt.'

'Ik geloof niet in geesten, meneer Voigt.'

'Heel goed. Ik ook niet. Die van Lark House zijn een jonge vrouw gehuld in een gewaad van roze sluiers en een kind van een jaar of drie. Zij is Emily, een dochter van de chocolademagnaat. Arme Emily stierf van verdriet toen haar zoontje in het zwembad verdronk, tegen het eind van de jaren veertig. Daarna is de magnaat van het landgoed vertrokken en heeft hij de stichting in het leven geroepen.'

'Is het jongetje verdronken in het zwembad dat u me hebt aangewezen?'

'Precies. Maar verder is er bij mijn weten nooit iemand in verongelukt.'

Al snel zou Irina haar mening over geesten herzien, want ze zou ontdekken dat veel bejaarden constant door hun overledenen werden vergezeld. Emily en haar kind waren niet de enige geesten die er huisden.

De volgende ochtend vroeg meldde Irina zich op het werk, in haar beste jeans en een onopvallend T-shirt. Ze stelde vast dat de sfeer in Lark House ontspannen was zonder naar nonchalance af te glijden. De instelling deed meer denken aan een kleine universiteit dan aan een bejaardencentrum. Het eten hoefde er niet onder te doen voor dat van elk zichzelf respecterend restaurant in Californië: ecologisch verantwoord voor zover mogelijk. Het huishoudelijk personeel werkte efficiënt en dat van de verpleging en verzorging toonde zich zo vriendelijk als men in zulke gevallen maar mag verwachten. Binnen een paar dagen kende Irina de namen en bijzondere trekjes van al haar collega's en van de bewoners die ze onder haar hoede had. En met de Spaanse en Franse zinnnetjes die ze wist te onthouden oogstte ze waardering bij het personeel, dat bijna uitsluitend uit Mexico, Guatemala en Haïti kwam. Het loon dat ze verdienden stelde niet veel voor gezien het zware

werk dat ze deden, maar slechts zelden was iemand daar chagrijnig om. 'Die ouwe omaatjes moet je vertroetelen zonder het respect voor ze te verliezen. De opaatjes ook, maar die mag je niet te veel vertrouwen schenken, want dan worden ze ondeugend,' adviseerde haar Lupita Farías, een kleine, plompe vrouw met een gezicht als een stenen masker uit de Olmekencultuur. Ze was het hoofd van de schoonmaakploeg. Omdat Lupita al tweeëndertig jaar in Lark House werkte en op alle kamers kwam, kende ze de bewoners persoonlijk, wist ze hoe hun leven was verlopen, zag ze wanneer ze zich niet lekker voelden en stond ze hen bij in hun moeilijke momenten.

'Let op of ze depressief worden, Irina. Dat gebeurt hier heel regelmatig. Als je merkt dat iemand zich terugtrekt, erg verdrietig is en zonder reden in bed blijft of niet meer eet, kom het me dan direct vertellen. Afsproken?'

'Wat doe je in zo'n geval, Lupita?'

'Dat hangt ervan af. Ik knuffel ze, dat waarderen ze altijd want de oudjes hebben niemand die hen aanraakt, en ik zet ze voor een soapserie op tv. Geen mens wil doodgaan voordat hij heeft gezien hoe het afloopt. Sommigen gaan zich beter voelen als ze bidden, maar er zitten hier veel atheïsten en die bidden niet. Het belangrijkste is dat je ze niet alleen laat. Als ik niet in de buurt ben, ga dan naar Cathy, zij weet wel wat er gedaan moet worden.'

Dokter Catherine Hope, cliënte van het tweede niveau, was de eerste die Irina welkom had geheten, namens het hele centrum. Met haar achtenzestig jaar was ze de jongste bewoner. Sinds ze in een rolstoel zat, had ze gekozen voor de begeleiding en de vorm van samenleven die Lark House bood, waar ze nu een paar jaar verbleef. In die periode had ze zich ontpopt als het kloppende hart van de instelling.

'Oudere mensen zijn de leukste die er op de wereld bestaan. Ze hebben van alles meegemaakt, flappen eruit wat bij hen opkomt en het kan hun geen bal schelen wat iemand anders ervan vindt. Je zult je hier geen moment vervelen,' zei ze tegen

Irina. ‘Onze bewoners zijn geschoolde mensen en zolang ze gezond zijn, blijven ze leren en ervaringen opdoen. Dit centrum werkt stimulerend op ons en we kunnen hier ontsnappen aan de ergste gesel van de ouderdom: de eenzaamheid.’

Irina wist van de progressieve geest die er heerste onder de mensen van Lark House, dat hierom bekendstond, want meer dan eens had de pers erover bericht. De instelling had een wachtlijst van een paar jaar en die zou nog langer zijn geweest als veel kandidaten niet waren overleden voordat ze aan de beurt kwamen. De bejaarden hier vormden het onomstotelijke bewijs dat ouder worden, met al zijn gebreken, geen hinderpaal hoefde te zijn om je te vermaken en je partijtje in het concert des levens mee te blazen. Verscheidenen van hen waren actief lid van de organisatie Ouderen voor Vrede en gingen elke vrijdagmorgen de straat op om te demonstreren tegen de wantoestanden en het onrecht in de wereld, met name waar dit veroorzaakt werd door het imperialisme van de Verenigde Staten, waarvoor zij zich verantwoordelijk voelden. De activisten, onder wie een mevrouw van honderdeen, verzamelden zich op een hoek van het plein in hun wijk, pal voor het politiebureau, leunend op hun wandelstokken, achter rollators en in rolstoelen, en staken spandoeken op tegen de oorlog of de opwarming van de aarde, terwijl automobilisten al claxonnerend hun steun betuigden en voorbijgangers de petities ondertekenden die de verontwaardigde oudjes hun voorhielden. Bij meer dan één gelegenheid waren beelden van de oproerkraaiers op tv verschenen en stond de politie voor aap toen deze probeerde hen uiteen te drijven door met traangas te dreigen, dreigementen die nooit werden uitgevoerd. Een emotioneerde Hans Voigt had Irina gewezen op de gedenkplaat die in het park was opgericht ter nagedachtenis van een musicus van zevenennegentig, die in 2006 onder de felle zon in het harnas gestorven was toen hij door een acuut herseninfarct werd getroffen tijdens zijn protest tegen de oorlog in Irak.

Irina was opgegroeid in een Moldavisch dorpje waar alleen bejaarden en kinderen woonden. Iedereen was er tanden kwijt, de eerste groep door slijtage, de tweede door het wisselen van hun melkgebit. Ze moest weer aan haar grootouders denken en zoals zo vaak de laatste jaren speet het haar dat ze hen in de steek had gelaten. In Lark House zou ze de kans krijgen aan anderen te geven wat ze hun had moeten onthouden en met dat voornemen in haar hoofd begon ze de mensen te verzorgen voor wie ze verantwoordelijk was. Al snel won ze ieders sympathie, ook die van een aantal personen van het eerste niveau, die zelfstandig gehuisvest waren.

Vanaf het begin had Alma Belasco haar aandacht getrokken. Deze onderscheidde zich van de andere vrouwen door haar aristocratische verschijning en door het magnetische veld waarmee ze de rest van de mensheid op afstand hield. Lupita Fariás beweerde dat die Belasco niet paste in Lark House en dat ze het er niet lang zou uithouden. Dezelfde chauffeur die haar in een Mercedes-Benz had gebracht, kon haar elk moment weer komen ophalen. Maar de maanden regen zich aan een zonder dat dit gebeurde. Irina keek alleen vanuit de verte naar Alma Belasco, want Hans Voigt had haar opgedragen zich te concentreren op haar plichten jegens de mensen van het tweede en derde niveau en zich niet te laten afleiden door hen die zelfstandig woonden. Ze had haar handen meer dan vol aan haar cliënten – ze werden nooit patiënten genoemd – en aan de bijzonderheden die ze in haar nieuwe baan nog onder de knie moest krijgen. In het kader van haar inwerkperiode moest ze de video's van twee recente begrafenissen bestuderen, die van een Joodse boeddhist en die van een tot inkeer gekomen agnosticus. Alma Belasco, van haar kant, zou geen aandacht aan Irina hebben geschonken als de omstandigheden het meisje niet plotseling tot de meest omstreden persoon van het centrum hadden gemaakt.

De Fransman

In Lark House, waar een deprimerend vrouwenoverschot bestond, zag men Jacques Devine als de ster, de enige cavalier onder de achtentwintig mannen van de instelling. Hij werd De Fransman genoemd, niet omdat hij in Frankrijk geboren was maar vanwege zijn verfijnde manieren – hij liet dames altijd voorgaan, schoof gediensig met hun stoel en vergat nooit zijn gulp dicht te doen – en omdat hij kon dansen, ondanks zijn vastgeklonken rug: op zijn negentigste liep hij nog rechtop dankzij pinnen, bouten en moeren in zijn wervelkolom. Hij beschikte over een laatste restje krullend haar en kaartte als de beste, waarbij hij met flair vals speelde. Hij was nog gezond van lijf en leden – afgezien van de alom toeslaande artritis, zijn hoge bloeddruk en de doofheid die in de herfst van het bestaan onontkoombaar is – en ook nog behoorlijk helder van geest, maar niet helder genoeg om te onthouden of hij al had geluncht. Daarom verbleef hij in het tweede niveau, waar hij de benodigde begeleiding kreeg. Hij was naar Lark House gekomen met zijn derde vrouw, die daar net drie weken had volgemaakt toen ze op straat door een onoplettende fietser werd aangereden en stierf. De dag van De Fransman begon vroeg. Hij douchte, kleepte en schoor zich met hulp van Jean Daniel, een Haïtiaanse verzorger, stak steunend op zijn stok de parkeerplaats over, waarbij hij goed op de fietsers lette, en liep naar de Starbucks op de hoek voor de eerste van zijn vijf dagelijkse koppen koffie. Hij was één keer gescheiden, twee keer weduwnaar en nooit had het hem

aan aanbidders ontbroken, die hij behendig als een illusionist verleidde. Op een dag, nog niet zo lang geleden, rekende hij uit dat hij zevenenzestig keer verliefd was geweest en noteerde dit in zijn zakboekje zodat hij het getal niet vergat, want de gezichten en namen van de gelukkigen kon hij zich steeds slechter voor de geest halen. Hij had verscheidene wet-tige kinderen en eentje uit een onwettig ongelukje bij iemand van wie hij de naam niet meer wist, en verder neven en nichten, stuk voor stuk ondankbare types die hem liever vandaag dan morgen naar de andere wereld zagen vertrekken vanwege de erfenis. Het gerucht ging dat hij over een klein fortuin beschikte, dat met veel lef en weinig scrupules was vergaard. Hijzelf gaf toe, zonder een zweem van spijt, dat hij een tijdlang in de gevangenis had gezeten, waar hij als een zeerover tatoeages op zijn armen had laten zetten, die op zijn verslapte huid onder vlekken en rimpels waren vervaagd, en aanzienlijke sommen geld had verdiend door te speculeren met de spaarcenten van de bewakers.

Ondanks de attenties van een aantal dames in Lark House, die hem weinig ruimte lieten voor amoureuze manoeuvres, stond Jacques Devine in vuur en vlam voor Irina Bazili vanaf het eerste moment dat hij haar zag lopen, met haar klembord vol notities en haar wiegelende achterste. Ze had geen druppel Caraïbisch bloed in haar aderen, dat mulattenkontje moest dus een gril van de natuur zijn, zo stelde de man na zijn eerste martini vast, verbaasd dat niemand anders het zag. De beste jaren van zijn leven had hij als zakenman gesleten tussen Porto Rico en Venezuela, waar hij een fervent bewonderaar van vrouwenbillen was geworden. Die machtige achterwerken stonden voor eeuwig op zijn netvlieszen gebrand, hij droomde ervan, hij zag ze overal, zelfs op een zo weinig waarschijnlijk plek als Lark House en bij zo'n iel vrouwtje als Irina. Zijn bejaardenbestaan, zonder plannen of ambities, werd plotse-ling overspoeld door deze late, onvoorwaardelijke passie, die de rust van zijn dagelijkse routine compleet verstoorde. Kort

nadat hij haar had leren kennen, toonde hij haar zijn warme gevoelens door middel van een topazen scarabee bezet met briljantjes, een van de weinige juwelen van zijn overleden echtgenotes die hij uit de klauwen van zijn nageslacht had gered. Irina wilde hem niet aannemen, maar door deze weigering steeg de bloeddruk van haar bewonderaar tot duizelingwekkende hoogte en moest ze hoogstpersoonlijk de hele nacht op de intensive care naast zijn bed zitten. Gekoppeld aan het infuus verklaarde Jacques Devine haar onder verzuchtingen en verwijten zijn belangeloze, platonische liefde. Het enige wat hij verlangde was haar gezelschap, dat zijn ogen zich te goed mochten doen aan haar jeugdige schoonheid, dat hij mocht luisteren naar haar heldere stem en zich kon vleien met de gedachte dat zij ook van hem hield, al was het maar zoals een dochter van haar vader. Ze mocht zelfs van hem houden als van een overgrootvader.

Terug in Lark House en met blauwe kringen onder ogen rood van slaapgebrek, nam Irina de volgende middag Lupita Farías in vertrouwen over deze relationele verwickelingen, op het moment dat Jacques Devine van zijn rituele martini genoot.

‘Zoiets hoor ik echt niet voor het eerst, wijfie. Om de haverklap betrappen we bewoners bij iemand anders in bed, niet alleen die ouwe opa’s, de dametjes evengoed. Bij gebrek aan mannen moeten die arme donders genoegen nemen met wat er is. Iedereen heeft behoefte aan gezelschap.’

‘Bij meneer Devine is het platonische liefde, Lupita.’

‘Ik weet niet wat dat betekent maar als het is wat ik denk, geloof hem dan niet. De Fransman heeft een implantaat in zijn piemel, een plastic worst die wordt opgeblazen met een pompje dat tussen zijn ballen zit verstopt.’

‘Wat vertel je me nou, Lupita!’ Irina proestte het uit.

‘Je hebt me toch gehoord? Ik zweer het je. Zelf heb ik het niet gezien, maar De Fransman heeft een demonstratie gegeven aan Jean Daniel. Die was onder de indruk.’

Voor Irina’s bestwil vertelde de goede vrouw er nog iets bij

wat ze tijdens al die jaren dat ze in Lark House werkte zelf had geconstateerd, namelijk dat ouder worden op zich niemand beter of wijzer maakt, het benadrukt slechts hoe iemand altijd al is geweest.

‘Een gierig mens wordt met het vorderen van de leeftijd niet vrijgevig, Irina, hij wordt een nog grotere vrek. En Devine was vast en zeker altijd al een schuinsmarcheerder, daarom is hij nu een ouwe snoeper,’ besloot ze.

Aangezien Irina de mestkeverbroche niet aan haar aanbieder kon teruggeven, ging ze ermee naar Hans Voigt, die haar liet weten dat het pertinent verboden was fooien of cadeautjes aan te nemen. Deze regel ging niet op voor de goederen die cliënten op hun sterfbed aan Lark House schonken en ook niet voor steekpenningen om een familielid boven aan de wachtlijst te krijgen, maar dat kwam in het gesprek niet aan de orde. De directeur nam het opzichtige topazen insect van haar over om het aan zijn rechtmatige eigenaar terug te geven, zoals hij zei, en floep, daar verdween het in de la van zijn bureau.

Een week later kreeg Irina van Jacques Devine honderd-zestig dollar in briefjes van twintig toegestopt en ditmaal ging ze er direct mee naar Lupita Farías, die een voorstander was van eenvoudige oplossingen. Ze legde het geld terug in de sigarenkist waarin de charmeur zijn contanten bewaarde; hij zou vast en zeker niet meer weten wat hij eruit had gehaald of hoeveel hij bezat. Zo loste Irina het probleem van de fooien op, maar niet dat van de hartstochtelijke brieven die Jacques Devine haar schreef, zijn invitaties om in dure restaurants te gaan eten, de eindeloze reeks smoesjes waarmee hij haar naar zijn kamer lokte om daar op te scheppen over de triomfen die hij nooit had gevierd, en tot slot zijn huwelijksaanzoek. De Fransman, ooit zo doorkneed in de ondeugd van het verleiden maar nu teruggefallen in de puberteit, was ten prooi aan een pijnlijke verlegenheid en in plaats van haar persoonlijk ten huwelijk te vragen overhandigde hij een brief, perfect leesbaar

want hij had hem op zijn computer getypt. De envelop bevatte twee kantjes propvol omhaal van woorden, beeldspraak en herhalingen, die in weinig punten konden worden samengevat: Irina had hem nieuwe energie gegeven, dankzij haar wilde hij weer leven, hij kon haar een heel gelukkig bestaan bieden, in Florida bijvoorbeeld, waar altijd een warm zonnetje scheen, en als ze weduwe werd was haar financiële toekomst verzekerd. Hoe ze zijn voorstel ook bekeek, ze zou er altijd beter van worden, schreef hij, omdat het leeftijdsverschil een punt in haar voordeel was. De handtekening ging verloren in schriële hanepootjes. Ze zag ervan af de directeur op de hoogte te brengen, bang dat ze de laan uit werd gestuurd, en de brief beantwoordde ze niet, in de hoop dat de huwelijkspretendent er nooit meer aan zou denken, maar voor één keer werkte het kortetermijngeheugen van Jacques Devine zonder haperen. Verjongd door de hartstocht stuurde hij haar het ene bericht na het andere, steeds dwingender, terwijl zij hem probeerde te ontlopen en Sint-Paraskeva smeekte de aandacht van de oude man af te leiden naar het plukje overjarige fans dat hem hardnekkig achternazat.

De toestand werd steeds verhitte en ze zou die onmogelijk nog lang hebben kunnen verdoezelen als niet een onverwachte gebeurtenis het einde had betekend van Jacques Devine en daarmee van Irina's dilemma. Die week had De Fransman twee keer een taxirit gemaakt zonder te zeggen waarheen, in zijn geval iets ongewoons omdat hij op straat vaak de weg kwijt raakte. Het behoorde tot Irina's taak dan met hem mee te gaan, maar hij was stiekem vertrokken, zonder met een woord van zijn plannen te reppen. De tweede rit moest veel van zijn gestel hebben gevegd, want toen hij bij Lark House terugkwam was hij zo verzwakt en van de kaart dat de chauffeur hem praktisch zijn taxi uit moest slepen en hem zo slap als een vaatdoek bij de receptioniste afleverde.

‘Wat is er gebeurd, meneer Devine?’ vroeg de vrouw.

‘Dat weet ik niet, ik was er niet bij,’ had hij geantwoord.